

Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної ради
«Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Мистецтво співу»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчальної роботи

Сергеєнко О.М.

2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СЦЕНІЧНИЙ РУХ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів (академічний, народний)»
Статус дисципліни	вибіркова

Робоча програма навчальної дисципліни « Сценічний рух» для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітньо-професійної програми «Спів (академічний, народний)

Розробник: Борисенко Т.В. – викладач-методист, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Завідуюча кафедри **Кочерга А.І.**

Опис навчальної дисципліни для студентів освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки: 3-й Зр. 10 міс.	
Загальна кількість годин – 120		.
Кількість – 2	Семестр: 5-й, 6-й	5-й, 6-й
Тижневих годин Для денної форми навчання: аудиторних – 74 самостійної роботи студента – 46	5-й - 32	5-й – 10
	6-й - 42	6-й - 12
	Лекції:	
	Практичні (семінарські):	
	74	22
Вид підсумкового контролю: Тестовий контроль	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік – 6-й семестр	Самостійна робота:	
	46	98

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розкриття творчих здібностей, концентрація на виховання сценічної культури виконавця, набуття професійних вмінь і навичок відтворення досконалого образу на сцені, вміння використовувати свою пластичну виразність у творчому процесі підготовки виступу і під час сценічної діяльності, концентрація уваги з боку акторської виразності, обов'язкове органічне поєднання музики, пластики і системи вокального виконавства, створення умов для самореалізації, саморозвитку за допомогою факту образності і пластичності, активізація уваги на розвиток психофізичних можливостей його природнього апарату, розвиток професійної пластики, координації; сполучення рухів і співу, постійний розвиток та удосконалення, розвиток танцювально-пластичної культури.

Предмет навчальної дисципліни: спектр чинників, які впливають на розвиток творчої особистості, їх суть та закони методології, структурні компоненти функції ритмічно- музичної та рухової діяльності.

Відповідно до відбіркового компоненту освітньої програми, вивчення дисципліни « Сценічний рух» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодіти сучасними знаннями;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт;
- здатність працювати автономно;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місце у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності;
- здатність усвідомити художньо-естетичну природу музичного мистецтва;
- здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності;
- здатність здійснювати основні шляхи інтерпретації художнього образу;
- здатність оперувати професійною термінологією;
- здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології, виконавської, педагогічної діяльності;
- здатність свідомо традиціями інновації з усталеними вітчизняними та традиціям у виконавстві та музичній педагогіці.

Завдання дисципліни:

- всебічний розвиток тіла за допомогою різноманітних по формі тренінгів;
- активний розвиток, удосконалення координаційних прийомів руху майбутнього виконавця;
- усунення індивідуальних фізичних і психічних недоліків;
- удосконалення музикальності і ритмічності;
- розширення діапазону рухових можливостей кожного студента;
- в процесі активізації руху поліпшення психологічного стану студента, підвищення його інтересу до творчого процесу;
- відпрацювання граціозності виконання рухів;
- набуття професійних вмінь для процесу побудови пластичної фрази, обов'язково і побудова діалогу з глядачем або партнером на сцені на основі професійних навичок.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перед умовами вивчення навчальної дисципліни «Аеробіка» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми ОП:

ОК6 Історія вокального мистецтва

ОК12 Спеціальний клас (сольний спів)

ОК22 Історія музики

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Спів (академічний, народний) вивчення навчальної дисципліни «Сценічний рух» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Володіти методами та навичками репетиційної роботи на концертних виступах	ПРН 2
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської майстерності	ПРН 3
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН5

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіти методами та навичками репетиційної роботи на концертних виступах	ПРН 2
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської майстерності	ПРН 3
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН5

4.1. Після опанування навчальної дисципліни «Сценічний рух» студенти повинні

Знати :

- основні принципи методики вивчення дисципліни;
- основи теорії сценічного руху;
- комплекс тренувальних гімнастичних вправ на гнучкість і рухомість;
- поняття темпоритму руху,
- аналітичний комплекс вправ пантоміми, стильові вправи пантоміми;
- основи трюкової пластики, види сценічних падінь, переносок, стрибків;
- манеру і етикет;
- закони руху на сцені;
- закони управління апаратом втілення;
- методику виконання комплексів тренінгів;
- спільне та відмінне в творчій діяльності танцівника і вокаліста;
- взаємозв'язок мистецтва хореографії з іншими видами художньої творчості;
- історичні факти, традиції та звичаї, умови побуту, процес походження рухів та їх еволюцію;
- основу музичного матеріалу, походження та виникнення назви танцю, його тематики, характеру та манери виконання.

Вміти:

- володіти комплексом тренувальних гімнастичних вправ на гнучкість і рухомість;
- володіти комплексом вправ пантоміми;
- працювати з різними уявленими предметами та об'єктами;
- відображати в рухах характер музичного твору;
- створювати пластичний етюд на прості фізичні дії;
- використовувати основні виразні засоби для створення пластичної імпровізації;
- створювати на драматичній основі концертні пластичні номери різних видів і жанрів.

- використовувати різні види мистецтва (музику, живопис, літературні твори і т.п.) в якості матеріалу для створення пластичного етюду;
- використовувати отримані знання, вміння і навички з даної дисципліни у своїй практичній діяльності
- володіти принципами творчого взаємозв'язку руху і пісні;
- конспектувати матеріал теоретично-практичної частини уроку;
- виконати у повному обсязі завдання самостійної роботи;
- працювати з рекомендованою літературою з даної дисципліни, опрацьовувати необхідні та нові матеріали та формувати їх у реферат, окрему доповідь або відповідь;
- складати самостійно необхідні спеціальні комплекси вправ для розвитку виразності;
- складати комплекси для розвитку координації;
- самостійно опанувати систему нових рухів, що розширяє діапазон рухових можливостей.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5.1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання різноманітних завдань практичного характеру їх показ і демонстрація;
- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- стандартизовані тести;
- есе;
- залік

5.2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС-А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль проводиться на кожному занятті з обов'язковим врахуванням результатів виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає комплексний підхід до процесу: оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної

теми, врахування результату опрацьованого теоретичного матеріалу теми під час роботи на семінарських заняттях. Врахування набутих практичних навичок під час виконання завдань різного рівня складності.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом курсу, його вимогами. Володіє необхідною професійною термінологією, використовуючи її під час відповіді різного формату. Без помилок вирішує тестові завдання, запропонованих рівнів складності. Аргументовано може викладати зміст теоретично-практичних завдань, всебічно розкривати його, використовуючи повний обсяг знань набутий систематично на уроках, під час роботи з додатковою літературою, Інтернет - ресурсами. Демонструє якісне виконання практичних завдань курсу, що свідчить про високий рівень професійно-практичної підготовки.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Обґрунтовано надає відповіді з питань теоретичного курсу, вирішує тестові завдання з деякими зауваженнями викладача. При цьому повно розкриває зміст питання, використовуючи знання обов'язкової літератури курсу. Демонстрація виконання практичних завдань має незначні недоліки.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом, орієнтується в термінології. Надає невпевнену відповідь на запитання тем теоретичного курсу, з відсутнім аналізом та обґрунтуванням. Вирішення тестових завдань містить значні помилки і неточності. Демонстрація практичних завдань має цілісне порушення, містить явні помилки, що демонструє середній рівень виконання і відсутність систематичності в процесі навчання.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Поверхово орієнтується в арсеналі професійної термінології. Недостатньо розкриває зміст теоретичного питання. Засвоєння тем теоретичного та виконання завдань практичного циклу має фрагментальний характер. В тестових завданнях більшість питань вирішено помилково. Демонстрація практичних завдань має низький рівень.
1	Частково володіє навчальним матеріалом. Абсолютно під час тестових завдань і усних відповідей відсутній зміст і розуміння питання. Демонстрація практичних завдань

	різного рівня складностей містить відсутність систематичності, будь-яких вмінь та навичок для оцінювання рівня якості виконання.
0	Абсолютно не володіє навчальним матеріалом тем теоретичного курсу. Не розуміє змісту і методичного принципу виконання практичних завдань. Знання термінології відсутні. Неспроможний до вирішення тестових завдань.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст, зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал – отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюванням теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали – отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення.

1 бал – отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес – контроль:

2 бали – нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал – отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу (за темами):

Програмою курсу визначено перелік ключових термінів, що розкривають зміст кожної теми. Словник основних термінів складається з кожної теми на останніх сторінках опорного конспекту лекцій.

2 бали – нараховуються студентам, які не тільки надали повний перелік відповідних термінів з конкретної теми, а і вірно використовують як засіб професійного спілкування, чітко розуміючи зміст, цілі і функції застосування.

1 бали – нараховуються студентам, які склали не повний перелік професійної термінології з конкретної теми. Самостійно не можуть застосувати без конспекту

Ведення опорного конспекту лекцій:

Опорний конспект лекцій (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожний студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в робочій програмі та ОКЛ.

5 бали – нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювають теми курсу, абсолютно вільно володіють їх змістом.

3 бали – нараховуються студентам, які опрацювали не всі теми курсу, що визначає факт володіння їх змістом на недостатньому рівні.

Виконання різноманітних завдань практичного характеру їх показ і демонстрація.

7 балів – отримують студенти, які вільно і впевнено виконують різні за форматом комбінаторні співвідношення, композицій різного рівня складності, володіють правилами системи дихання і координаційними прийомами в залежності від рівня їх функціонування. Можуть встановити контроль за власним навантаженням, визначити реакцію організму на нього. Творчо підходять до вирішення варіативних практичних завдань.

4 бали - отримують студенти, які невпевнено виконують різні за форматом комбінаторні співвідношення, композицій різного рівня складності, володіють правилами системи дихання, але мають збій в регуляції координаційними прийомами в залежності від рівня їх функціонування. Можуть встановити контроль за власним навантаженням, не завжди визначити реакцію організму на нього. Творчо підходять до вирішення варіативних практичних завдань.

2 бали - презентації виконаних результатів та досліджень.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

МОДУЛЬ I														
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1							ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	МК	T8	T9	T10	T11	T12	МК	Всго
ПЗ	ПЗ	ПЗ	ПЗ	ПЗ	ПЗ	ПЗ	тест	ПЗ	ПЗ	ПЗ	ПЗ	ПЗ	тест	
7	7	7	7	7	7	7	8	7	7	7	7	7	8	10

МОДУЛЬ II															
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3						ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4									
T13	T14	T15	T16	T17	МК	T18	T19	T20	T21	T22	T23	МК	ОЛК	Залік	Всго
ПЗ	ПЗ	ПЗ	С.р.	ПЗ	тест	С.р.	ПЗ	С.р.	ПЗ	С.р.	ПЗ	тест			
7	7	7	3	7	8	3	7	3	7	3	7	8	5	18	1

Модуль I

T1, T2 ... T12 – теми занять,

T (тест) – $2 \times 8 = 16$

ПЗ (практичне заняття) – $12 \times 7 = 84$

Модуль II

T13...T23 – теми занять

T (тести) – $2 \times 8 = 16$

ПЗ (практичні заняття) – $7 \times 7 = 49$

С.р. (самостійна робота) – $4 \times 3 = 12$

ОЛК (опорний конспект) – $1 \times 5 = 5$

Диференційований залік - 18

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні завдання	12	7	7	7
Опорний конспект лекцій, словник			1	5
Самостійна робота			4	3
Комп'ютерне тестування				

при тематичному оцінюванні	2	8	2	8
Залік				18
Разом		100		100

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється з урахуванням виконання обсягу практично-тренувальних завдань, контрольного тестування, виконання самостійної роботи з урахуванням систематичності відвідування заняття.

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань студентів

Підсумкова контрольна робота або тестування	Критерії оцінювання
17 – 20	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом курсу, його вимогами. Володіє необхідною професійною термінологією, використовуючи її під час відповіді різного формату. Без помилок вирішує тестові завдання, запропонованих рівнів складності. Аргументовано може викладати зміст теоретично-практичних завдань, всебічно розкривати його, використовуючи повний обсяг знань набутий систематично на уроках, під час роботи з додатковою літературою, Інтернет - ресурсами. Демонструє якісне виконання практичних завдань курсу, що свідчить про високий рівень професійно-практичної підготовки.
16 – 13	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Обґрунтовано надає відповіді з питань теоретичного курсу, вирішує тестові завдання з деякими зауваженнями викладача. При цьому повно розкриває зміст питання, використовуючи знання обов'язкової літератури курсу. Демонстрація виконання практичних завдань має незначні недоліки.
12 – 9	В цілому володіє навчальним матеріалом, орієнтується в термінології. Надає невпевнену відповідь на запитання тем теоретичного курсу, з відсутнім аналізом та обґрунтуванням. Вирішення тестових завдань містить значні помилки і неточності. Демонстрація практичних завдань має цілісне порушення, містить явні помилки, що демонструє середній рівень виконання і відсутність систематичності в процесі навчання.
8 – 5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Поверхово орієнтується в арсеналі професійної термінології. Недостатньо розкриває зміст теоретичного питання. Засвоєння тем

	теоретичного та виконання завдань практичного циклу має фрагментальний характер. В тестових завданнях більшість питань вирішено помилково. Демонстрація практичних завдань має низькій рівень.
4 – 1	Частково володіє навчальним матеріалом. Абсолютно під час тестових завдань і усних відповідей відсутній зміст і розуміння питання. Демонстрація практичних завдань різного рівня складностей містить відсутність систематичності, будь-яких вмінь та навичок для оцінювання рівня якості виконання.
0	Абсолютно не володіє навчальним матеріалом тем теоретичного курсу. Не розуміє змісту і методичного принципу виконання практичних завдань. Знання термінології відсутні. Неспроможний до вирішення тестових завдань.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, проміжний та підсумковий контроль з подальшим переведенням в національну та 100 бальну шкалу.

Критерії семестрового оцінювання знань студентів

Рівні навчальних досягнень	100 – бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінний	100...90	<p>Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументальні висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань.</p>	<p>Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності, виконує завдання не передбачені навчальною програмою, вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.</p>
Достатній	89...70	<p>Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні помилки у</p>	<p>За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдання, але допускає</p>

		порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.	незначні помилки.
Задовільний	69...51	Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу.	Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.
Незадовільний	50...26	Має фрагментарні знання при загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані вміння та навички, під час відповіді допускає суттєві помилки.	Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.
Неприйнятний	25...1	Студент не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Пластичність і скульптурність. Поняття культури руху.

Тема 1. Особливості процесу формування професійних якостей співака

Процес формування вокально-виконавських і професійно-педагогічних особливостей співака буде найповнішим і цілісним при умові інтеграційного компоненту взаємодії навчальних дисциплін професійного практичного циклу. Зміцнення тенденції театралізації, видовищності, образності відбувається саме за рахунок вивчення дисципліни «Сценічний рух». Сольний спів, пластика, хореографія, єдина драматургія, образність – необхідні професійні вимоги, поєднані між собою для якісного виступу артиста в жанрі вокального мистецтва. Процес створення професійного підходу, розвиток і розширення можливостей співака, його художніх якостей – стратегія виховання професійних навичок – головне завдання навчального процесу в мистецькій освіті. Фактор необхідності вивчення особливостей скоординованого руху, пластичної культури вокаліста, виявлення гармонійних виконавських прийомів.

Тема 2. Дисципліна «сценічний рух» – необхідний курс в процесі навчання

Мета дисципліни. Основні функції. Завдання . Спектр питань і досліджень.

Взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Поняття «пластика», «дія», «рух».

Тема 3. Поняття «культури руху»

Культура рухів – якісна характеристика активної рухової діяльності, що містить в собі такі основні ознаки: точність, ритмічність, скоординованість, свобода, легкість, граціозність, образність, енергійність, плавність. В.А. Косяк – дослідження про вивчення культури руху як важливого компонента професійності виконавця. Вивчення обов'язково в системі професійної підготовки студентів в системі вищої мистецької освіти. Актуальні питання – особливість досконала і духовна. В процесі рухової діяльності формується культура руху особистості. Однозначність визначення «культура руху» - поки ще, існування різних трактувань. Різне трактування поняття, але впевненість є – це чітка своєрідна характеристика активного руху людини, його особистісної рухової схеми з естетичними складовими. «Культура руху» - засіб виховання виконавця, професійних законів естетичності і сценічної культури.

Тема 4. Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця

Сценічний рух обов'язково пов'язаний з вокальним твором. Є основою пластичного образу виконавця. Обраний пластичний мотив стає засобом створення відповідності характеру, індивідуальності співака, асоціативно пов'язаний з вокальним твором. Пластика – як складова сценічного образу, постійно розвивається у відповідності до музичного матеріалу, виражає тему, ідею в певному вокальному творі, бачення драматургії, його емоційно-змістовну структуру. Умова використання всіх можливостей сценічної пластики, гармонійності руху – в системі створення образу, в синтезі з вокальною виразністю. Вимоги до майстерності, окрім головної – «вокалу» це володіння різноманітними засобами виразності: пластичною мовою, сценічним простором і законами його відчуття і руху. Діалог співака з глядачем відбувається при наявності в його арсеналі всіх професійних навичок, і тоді є можливість – залучити, здивувати, змусити повірити у творчий задум. Тому поєднання «Сценічного руху» і «Танцю» - двох дисциплін є обов'язковим в системі формування виконавця. Вимоги специфіки професійного напрямлення, ці дисципліни повинні опрацьовувати матеріал – вправи на уяву, фантазію, вправи на розвиток пластичності, на розвиток рухових здібностей тощо. Урахування фактору поєднання танцю і сценічного руху в пластичному малюнку – поповнення виконавського арсеналу виразними і образотворчими рухами.

Тема 5. Поза як елемент пластики артиста

Концентрація уваги на основні види і прийоми пластичної лексики сприяють смисловій, образній, емоційній і стильовій формі вирішення пісні. Перші кроки –

увага на пластичну виразність у статиці – відчуття пози, яку можна вважати основою пластичної лексики співака. Поза – досконалий елемент пластики. Її здатність – виражати характер, образ, емоційний стан і сенс всього виступу. Можливість пози – безмежна при умові існування внутрішньої правди артиста, як засобу побудови кульмінаційності дії. Поза – зримий символ події.

Тема 6. Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність.

Статика і рух

Визначення поняття «скульптурність». Фізіологічний фактор – будова тіла. Професійні вимоги до природних даних виконавця. Його осанка – вимоги. Юнаявність природних недоліків необхідність їх усунення. Використання різноманітних засобів. Вимоги сценічної діяльності – характерність сценічної ходи, філігранність статичних положень тіла виконавця. Пластична культура виконавця – наявність безперервності руху, що визначає професійні навички гармонійності, готовності до сценічної дії. Обов'язкова вимога курсу – здатність до виконання арсеналу рухів в будь-яких темпах, зі зміною швидкості.

Тема 7. Крупний план руху

Визначення «крупний план руху» - локальний рух однієї частини тіла при загальній статиці. Основні прийоми композиційної побудови руху – концентричний і ексцентричний. Їх змістовий та емоційний ефект. Основні постулати концепції Ф. Дельсарта, В. Мейєрхольда. Використання в структурі уроку таких вправ: корегуючи спрямованість на відпрацювання ходи, усунення недоліків тіла. Ускладнення крокування з поворотом під час руху, крокування по прямій з зупинками, вгору та вниз по сходах, зі зміною темпу та напрямку; на відпрацювання ефекту без безперервності руху (повільний темп, дуже повільний, швидкий, збільшено швидкий, прийом несподіваного і поступового переходу від руху до статички в у зворотній послідовності; спрямовані на відпрацювання вмінь виконувати рух окремими частинами тіла – рукою, ногою, шиєю, пальцями тощо. Умови до виконання – повна нерухомість інших частин. Вправи на розвиток вмінь виконання руху в окремо визначених групах м'язів. Здібність переводу локального руху з однієї групи в іншу. Вправи в основі побудови яких покладено принцип ексцентричної, концентричної спрямованості руху. Техніка їх виконання. Варіанти.

Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання психофізичного апарату.

Тема 8. Загальні навички сценічного руху Вправи на розвиток гнучкості.

Їх функціонування

З метою розвитку необхідних даних виконавця – обов'язкове використання вправ, їх різних комбінованих поєднань з метою підвищення рівня психофізичних якостей, розвитку та удосконалення можливостей виконавця. Зі свого боку така відповідність

у формі сприяє процесу створення фізичної поведінки в образі. Функція таких вправ – перша частина фізіологічний та емоційний тонус, підготовка належного м'язового апарату, розвиненої системи дихання і серцево-судинної; інша – формування простої координації, зосередження уваги. Комплекс таких вправ виконує завдання розвитку м'язового апарату, гнучкості в суглобах, пам'яті в рухах, відповідність у поставі корпусу. Система дихання та її тренування – набір комплексних гімнастичних вправ, контролювання під час виконання. Використання спеціальних вправ для тренування дихальної системи.

Комплекс практичних завдань:

- для розвитку уваги – при ході, бігу, підскоків, присідання, випаду;
- на підлозі – в положенні стоячи, навколішки, сидячи та лежачі.

Обов'язково – використання гімнастичної стінки, стільця, вправи на гімнастичній лавці. Рухи з партнером. Використання комплексних вправ на зосередження гнучкості м'язів корпусу – варіативність використання, функціональність.

Взаємодія особистостей осанки і ходи. Природа м'язового затискання. Взаємозв'язок і взаємодія рухів та голосу. Тренування ритмічності, м'язової пам'яті.

Вправи і розтягування м'язів тіла, виховання пластичної форми. Розвиток рухомості суглобів. Тренування дихального апарату.

Вправи :

- загальний фізичний тренінг (ходіння, стрибки, біг по колу, розігрів стоп, гомілок, стегон, тазу, попереку, плечей і грудного розділу, шиї)
- пластичний тренінг (потягування, скручування, прогинання, обертання)
- тренінг на підлозі (вправи на укріплення м'язів спини, шиї, рук)
- на розвиток почуття рівноваги (в ходінні, бігу), почуття простору, форми, інерції (координація рук і ніг, стоп і кистей рук, незначне переміщення)
- парні вправи, почуття партнера
- тренінг біля станка

Тема 9. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги

Активний розвиток всіх частин тіла. Уміння від яких залежить кожний рух. Принципи керування центром ваги тіла – його правильний розподіл на опорній нозі, залежно від положення тіла. Поняття - інерція. Принципи керування інерцією тіла. Його постава. Виконання вправ на розвиток координації, м'язової напруги і сміливості. Вправи на рівновагу – основа міцні ноги, гарант рівноваги. Відпрацювання вправ на рівновагу – використовують парний метод, де працюють руки, плечі, ноги. Складність виконання – використання роботи предметів. Вправи на рівновагу – створення умов для розуміння їх функції: виразність, точність. Можливість руху змінити розташування тіла виконавця у просторі. Хо́да на низькому рівні з поступовим підвищенням (стан пів пальців). Крокування з рухами тіла (різний варіант координації), варіант з текстом та співом, хо́да з присіданням.

Тема 10. Підвищення активності тіла. Сила і витривалість.

Розвиток основних фізичних і психофізичних якостей студента для подальшого удосконалення функціональних можливостей його психофізичного апарату.

Вправи :

- вправи для розвитку пасивної гнучкості
- вправи для розвитку активної гнучкості

Укріплення м'язів рук, плечового поясу, шиї, спини, пресу і ніг. Значення витривалості і стійкості.

Вправи:

- динамічні вправи (з обтяжуванням, без обтяжування)
- парні вправи (опір партнера, партнер – обтяжувач, партнер – снаряд)
- вправи для розвитку вибухової сили (для ніг, рук, пресу)

Тема 11. Швидкість і темп

Визначення швидкість і темп. Поняття про шість швидкостей. Біологічний і астрономічний час. Увага. Розвиток професійних вмінь виконувати будь-які рухи з різною швидкістю, в різних темпах. Вправи на виконання елементарних дій, підлеглих часу. Варіанти етюдів з чітко визначеним малюнком в побудові – варіанти їх виконання в різних темпах.

Тема 12. Спостережливість, розвиток пам'яті

Необхідна якість в арсеналі артиста, властивість його таланту – спостережливість. Здатність бачити, запам'ятовувати і відтворювати конкретне різноманіття положень тіла в певному просторі, за певний відрізок часу. Необхідність – здатність до запам'ятовування, варіанти мізансцен, при побудові масових сцен. Вправи на запам'ятовування вихідних місць (рух, зупинка і повернення на вихідну позицію). Можливість використання вправ з використанням поз, статики і динаміки руху. Варіанти виконання вправ – групами.

Змістовний модуль 3. Пластична виразність.

Тема 13. Жест – виразний компонент пластичної культури

Необхідною важливою складовою формування професійних якостей співака є – наявність жесту, виразного елементу пластичної культури виконавця. Жестам властивий образотворчий характер. Функції – виконання завдання конкретного повідомлення, надають можливість сприйняття складного потоку емоційно-сміислової інформації завдяки пластичності створення форм уявного об'єкту. Іноді створює відчуття утримання – страх, радість, нерішучість. Жест, осмислений демонструє конструкторну схему об'єкту . Цілісність структури – єдність змісту, жесту та форм. Класифікація: семантичний, емоційний, ілюстративний. Визначення поняття

амплітуди руху. Швидкість і сила руху. Зміст жесту – залежність від його сили, швидкості та амплітуди виконання. Емоціональна виразність жесту і якісна характеристика руху. Вправи на координацію жестів в залежності від партнера (прості і складні), ускладнення вправ зі зміною темпу і кількісного складу партнерів.

Тема 14. Пластика рук.

Виховання та розвиток технічності рук: амплітуда, сила, швидкість руху. Емоційна виразність жесту. Залежність змісту руху від швидкості, амплітуди і сили руху.

Вправи :

- комплекс вправ моторного типу, розвиваючих силу, спритність, рухливість і пластичність рук від пальців до плечового поясу. Координаційні вправи.
- вправи, тренуючи навички симетричних і асиметричних рухів і їх сполучення
- комплекси і сполучення вправ, які виховують навички «осмисленості» постановки жесту. Залежність рівню емоційності і характеру жесту від розташування точки народження (точка імпульсу) жесту.

Варіативний комплекс - етюди

Тема 15. Музично – пластичні імпровізації.

Розвиток вміння діяти і створювати сценічну дію в визначеному ритмічному та музичному малюнку.

Ритмічний малюнок ролі – навик просторово-часової організації пластичної дії. Музикальність пластичного малюнку (пластичний хор, соло). Пластичний мотив дії. Акценти. Прийоми композиції: повтор, контраст, варіації в музичній темі. Поняття «ритмічності», вміння виявляти і створювати ритм, діяти в визначеній ритмічній структурі.

Поняття темпу і ритму руху. Темпоритм сценічного дійства. Слухове, м'язове сприйняття темпоритму. Ритмічний малюнок дійства. Ритмічний малюнок ролі – навик просторово-часової організації пластичного дійства. Музичний матеріал – складова сценічної атмосфери.

Вправи :

- вправи в основній стойці і в рухах
- виховання навиків роботи в контрастних ритмах, швидкого переключення з одного ритму на другий
- контраст пластичного і музичного ритмічного малюнку. Виховання роботи в контрасті музичного та пластичного ритмів
- вправи, тренуючи здібність сприймати і реалізувати музичні вправи певного характеру
- контрапункт і поліритмія в пластиці
- пластичне соло, уміння відтворювати музику рухом однієї частини тіла.
- Пластичний акомпанемент

- комплекс вирав «співаюче тіло»
- музично-пластичні імпровізації

Тема 16. Мистецтво пантоміми.

Освоєння пластики пантоміми. Вміння створювати зарисовки і етюди, вводити пантомімічні зарисовки в драматичну дію.

Історія пантоміми. Специфіка пластичної мови пантоміми. Пластична стилізація. Метафора і алегорія в пластиці. Етюди в пантомімі.

Вправи :

- розминка кроком, бігом
- розігрівачі вправи: зміщення, рівноваги, блокування
- гімнастика «time piece»
- образні вправи
- «хвильова» техніка
- техніка «стіни»
- пантомімічні ходи
- ілюзії сили, ваги
- вправи знімаючи напругу
- масажні вправи з партнером

Тема 17. Якість сценічної виразності – артистизм.

Процес виховання виконавця передбачає – наявність артистизму, необхідну якість сценічної виразності в цілому. Артистичність виконання координаційних рухів, безпосередньо танцювальних, пов'язана з мімічною системою вокаліста, що є необхідним вираженням засобом внутрішнього розкриття пози, жесту, погляду артиста. Чітко характеризує створений музично-пластичний образ, його осмислення. У випадку, коли пластична партитура повністю співпадає з музичною, відображається в пластиці побудова музики вокального твору – є повна метроритмічна єдність між музикою і пластичним рухом. В іншому – можливо засобами пластичної лексики створити узагальнений художній образ музики вокального твору, надати йому пластичну інтерпретацію. Існує ще один варіант – коли перший і другий випадки перемішуються між собою і саме тут, викривається широкий діапазон для розвитку руху, його аналогій і різноманітних прийомів. Професійна вимога – відчувати пластичний образ музики в рухах, позах, жестах.

Змістовий модуль 4. Манери і етикет.

Тема 18. Стильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.

Засвоїти історичну ситуацію XVI – XVII століть, основні пластичні характеристики знатного суспільства цього періоду.

Правила етикету західноєвропейського суспільства XVI – XVII століть. Звичай і обходження.

Гарний тон. Етикет в привітаннях. Основні положення: постава, хода, поводження з аксесуарами, зі зброєю. Школа великого плащу. Стильові признаки побутової і придворної пластики кавалера і дами. Привітання. Елементи релігійного ритуалу католицької церкви. Парні і групові вправи. Етюди.

Вправи :

- статика, переміщення, повороти
- схема побутового поклону
- ношення зброї і плаща
- правила використання і ношення аксесуарів

Тема 19. Пластичні характеристики кавалера, дами.

Школа великого плащу. Парні вправи.

Оволодіння практично школою великого плащу, основними пластичними навичками кавалерів і дам періоду XVI – XVII століть, технологією побудови композиції, яка характеризує даний період часу.

Костюми кавалера і дами цієї епохи. Залежність пластичного малюнку від особистостей костюму, положення ніг, рук, корпусу, голови. Особливості ходи кавалера, дами.

Великий плащ : способи одягання, ношення. Види плаща, варіанти декору. Переміщення в плащі. Драпіровка. поклони в плащі, поклони в капелюсі.

Пластичні особливості дами і кавалера в парі : положення корпусу, рук, дистанція, переміщення.

Вправи :

Кавалер

- основні положення рук в статиці
- основні положення ніг в статиці і переміщення
- комплексні вправи в кроці, повороті, зупинці
- побутові і ритуальні поклони

Дама

- основні положення рук, ніг (в статиці)
- основні положення рук, ніг в переміщеннях
- молитовні пози (положення рук)
- побутові і ритуальні поклони
- вправа «одягнути – зняти плащ»
- переміщення в плащі, особливості його носіння
- способи драпіровки в плащ
- уклони в капелюсі
- парні вправи в переміщенні
- вправи – етюди

Тема 20. Стилєві особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.

Засвоєння основних пластичних характеристик в поведінці даного періоду, обґрунтування основних пластичних «точок», манери і правила етикету.

Засвоєння особливостей зовнішньої поведінки західноєвропейського дворянства XVIII ст.

Характерні жести, пози, осанка, хода. Пластичний малюнок елементів релігійного культу православ'я. Вправи парні, багатофігурні, які сполучають статику і рухи.

Особливості зовнішньої поведінки західноєвропейського дворянства XVIII ст. Стилєві ознаки побутової і придворної пластики кавалера і дами (постава, хода, поводження з аксесуарами). Привітання. Вправи в рухах. Вправи, які сполучають рухи і статику. Парні і багатофігурні вправи.

Вправи :

- основні положення рук
- парні вправи
- вправи – етюди
- пластична партитура постави і ходи придворних
- поводження з аксесуарами
- схема привітального жесту
- парні вправи

Тема 21. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст.

Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.

Костюм кавалера, дами залежність пластичного малюнку від одягу. Крок, повороти, положення ніг, рук кавалера, дами. Зачіска, аксесуари дами.

Види привітань : привітальний жест, види реверансів. Схема повного реверансу. Вправи, які сполучають статику і динаміку: парні, сольні, багатофігурні.

Вправи :

- переміщення вперед і назад, повороти кавалера, дами (окремо)
- основні положення рук кавалера
- основні положення рук дами
- вправи з віялом
- комплексні положення
- повна схема привітального жесту. Три манери привітання жестом
- основна схема реверансу
- реверанс «особистий», «загальний», «для невеликої групи», сценічний реверанс
- вправи в переміщенні
- вправи з привітаннями
- реверанси в парах
- реверанси з повітряним поцілунком і привітальним жестом

- комплексні вправи
- вправи - етюди

Тема 22. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики.

Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу.

Засвоєння зовнішніх характеристик світового суспільства, західноєвропейського XIX – початку XX століть. Основні зовнішні характеристики дам і кавалерів його історичного періоду. Бали.

Особливості стильової поведінки. Пластична поведінка світської дами, кавалера, дівичі, офіцера. Привітання. Переміщення, дистанції, статика.

Застольний етикет. Його значення. Правила поведінки на різних застіллях. Правила при нанесенні візиту. Час, костюми для візитів. Види балів. Бальний кодекс.

Вправи :

- пластична партитура дами і кавалера
- вправи в переміщеннях, повороти
- вправи в положенні «сидячи»
- пластична партитура привітань
- пластика офіцера (крок, привітання, зупинка, повороти)
- комплексні вправи (з привітаннями)
- вправи – етюди.

Тема 23. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.

Окремо питання набуття навичок імпровізації танцювальних рухів. Хореографічні рухи мають властивості зливатися з музичною фразою, або існувати паралельно ізольовано, злиття, шляхом постійного узгодження відбувається визначення музичної метрики і ритмічного малюнку. Принцип дублювання музики. Інший варіант факт, що танцювальний малюнок може володіти своєю власною формою незважаючи на музичну тобто створити контрапункт. Етюди на імпровізацію надають можливість навчитися прийому пластичної паузи - танцювальні рухи замирають у скульптурній статистиці. Необхідність і є – вміння створювати і організовувати різні варіанти рухів, численні різновиди одного і того ж руху, положення. Вправи на імпровізацію удосконалюють координацію, імпровізаційні моменти, формують міміку, впевненість в своїх діях. Для створення нових пластичних елементів корисною буде зміна ракурсу, його варіативний характер, темпо - ритмічні зміни, зміна просторового вирішення. Варіативні прийоми залежно від драматургії вокального твору – інший підхід для розкриття характеру, почуттів. Для створення пластичного малюнку при виконанні вокального твору необхідним фактором є його драматургічний аналіз та відчуття музичної структури, що спонукає співака до появи і застосування

необхідних поз, рухів, які є виражальними засобами характеру музичної основи та гармонійності пластичного образу.

Розвинений рух в творчому пошуку – це внутрішній стан вокаліста, особливо пластична лексика зачіпає сюжетні лінії, конфліктні ситуації або де музична структура музичного твору вимагає від виконавця пластичного рішення. Знайдений характер завжди визначає пластичну образність в цілому.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин											
	Всього	Денна форма					Всього	Заочна форма				
		У тому числі						У тому числі				
		Лекції	Семінари	Практич. роб.	Індивід. роб.	Самост. роб.		Лекції	Семінари	Практич. роб.	Індивід. роб.	Самост. роб.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Пластичність і скульптурність. Поняття культури руху.												
Тема 1. Особливості процесу формування професійних якостей співака.			2		2						4	
Тема 2. Дисципліна «сценічний рух» – необхідний курс в процесі навчання			2		2						4	
Тема 3. Поняття «культури руху»			2		2			1			4	
Тема 4. Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця			4		2			1			2	
Тема 5. Поза як елемент пластики артиста			2		2			1			6	
Тема 6. Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух			4		2			1			4	
Тема 7. Крупний план руху			2		2			1			4	
Разом за змістовим модулем:			18		14			5			26	
Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання психофізичного апарату.												
Тема 8. Загальні навички сценічного руху Вправи на			4		2			1			6	

розвиток гнучкості. Іх функціонування												
Тема 9. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги				2		2				1		4
Тема 10. Підвищення активності тіла. Сила і витривалість.				2		2				1		4
Тема 11. Швидкість і темп				4		2				1		4
Тема 12. Спостережливість, розвиток пам'яті				4		2				1		4
Разом за змістовим модулем:				14		10				5		22
Змістовий модуль 3. Пластична виразність.												
Тема 13. Жест – виразний компонент пластичної культури				4		2				1		4
Тема 14. Пластика рук.				4		2				1		6
Тема 15. Музично – пластичні імпровізації.				4		2				1		4
Тема 16. Мистецтво пантоміми.				2		2				1		4
Тема 17. Якість сценічної виразності – артистизм.				4		2				1		6
Разом за змістовим модулем:				18		10				5		24
Змістовий модуль 4. Манери і етикет.												
Тема 18. Стильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.				4		2				1		4
Тема 19. Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.				4		2				1		4
Тема 20. Стильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.				4		2				1		4
Тема 21. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст.				4		2				1		4

Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи											
Тема 22. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики. Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу			4	2				1			4
Тема 23. Імпровізація танцювальних рухів Варіативні форми етюдів			4	2				1			6
Разом за змістовим модулем:			24	12				6			26
Всього :			74	46				22			98

6.3 Темні практичних занять

з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Особливості процесу формування професійних якостей співака.	2	
2.	Дисципліна «сценічний рух» – необхідний курс в процесі навчання	2	
3.	Поняття «культури руху»	2	1
4.	Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця	4	1
5.	Поза як елемент пластики артиста	2	1
6.	Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух	4	1
7.	Крупний план руху	2	1
8.	Загальні навички сценічного руху Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	4	1
9.	Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги	2	1
10.	Підвищення активності тіла. Сила і витривалість.	2	1
11.	Швидкість і темп	4	1
12.	Спостережливість, розвиток пам'яті	4	1
13.	Жест – виразний компонент пластичної культури	4	1
14.	Пластика рук.	4	1
15.	Музично – пластичні імпровізації.	4	1
16.	Мистецтво пантоміми.	2	1
17.	Якість сценічної виразності – артистизм.	4	1

18.	Стильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.	4	1
19.	Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.	4	1
20.	Стильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.	4	1
21.	Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи	4	1
22.	Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики. Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу	4	1
23.	Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.	4	1
Разом		74	22

6.4. Темі самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Особливості процесу формування професійних якостей співака.	2	4
2.	Дисципліна «сценічний рух» – необхідний курс в процесі навчання	2	4
3.	Поняття «культури руху»	2	4
4.	Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця	2	2
5.	Поза як елемент пластики артиста	2	6
6.	Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух	2	4
7.	Крупний план руху	2	4
8.	Загальні навички сценічного руху Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	2	6
9.	Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги	2	4
10.	Підвищення активності тіла. Сила і витривалість.	2	4
11.	Швидкість і темп	2	4
12.	Спостережливість, розвиток пам'яті	2	4
13.	Жест – виразний компонент пластичної культури	2	4
14.	Пластика рук.	2	6
15.	Музично – пластичні імпровізації.	2	4
16.	Мистецтво пантоміми.	2	4
17.	Якість сценічної виразності – артистизм.	2	6

18.	Стильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст.	2	4
19.	Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.	2	4
20.	Стильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст.	2	4
21.	Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи	2	4
22.	Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики. Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу	2	4
23.	Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів.	2	6
Разом		46	98

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна
(у разі потреби)

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної систем закладу вищої освіти.

8. Методичні рекомендації

1. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять.
2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.
3. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

8.1. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять

Загальна структура уроку з дисципліни «Сценічний рух» під час процесу навчання може мати різні варіативні версії в змісті, тривалості окремих частин, подовження будь-якої або повна її відсутність, що залежить від завдання і факторів впливу кожного окремого заняття. Змінний характер носить і процес виконання технічних вправ-тренінгів (спрощення або ускладнення). Кожний урок розрізняється величиною і прийомами регулювання навантаження студента. Рекомендовано збільшення частини уроку для вивчення окремих рухів і їх відпрацювання, постійна зміна і різноманіття комплексних завдань, поступове ускладнення координаційних прийомів, насиченість пластичних комбінацій зі зміною переміщення у просторі. Обов'язковою умовою є наявність на кожному уроці прийомів повтору, з закріпленням, відпрацювання і ускладнення окремих завдань. Діяльність студентів груповим методом на уроці може бути організовано по різному, з різною формою

використання, можливість фронтального (всі учні одночасно виконують вправи), індивідуальні (самостійне виконання завдання під контролем викладача).

Докладання звичних зусиль під час уроку – ознака процесу. При побудові структури кожного уроку викладач користується такими методами навчання: наочні – показ, демонстрація, спостереження; словесні – розповідь, пояснення, вказівка; практичні – виконання вправ, творчих компонентів, завдань самостійної роботи, модифікація практичного завдання; метод проблемного викладання – спосіб вирішення складного завдання, спосіб досягнення мети; дослідницькій – робота з літературними джерелами та Інтернет - ресурсами, завдання з елементами дослідницького процесу творчого пошуку.

8.2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «Сценічний рух» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Під час самостійної роботи студенту необхідно керуватися певними принципами:

- самоосвіта – це природна необхідність розвитку свого творчого потенціалу, спроможність активізувати викладацькі здібності, підвищувати інтелектуальний рівень;
- самодисципліна – це здатність охопити велику кількість інформаційного матеріалу;
- самоконтроль – допомагає побачити та засвоїти сутність явища, детально проаналізувати і логічно вирішити творчі завдання різного рівня складності;
- складання індивідуальних тренінгів, відпрацювання комбінаторних поєднань з атрибутами. Індивідуальний тренінг може складатися з вправ на відчуття балансу, розвитку координації, обертових вправ, вправ по удосконаленню м'язового апарату.

Кожний фактор – роботи з відео матеріалів за рекомендацією викладача, його вимогою окремих концертних виступів співаків, уривків спектаклю в оперному, пантомімо-пластичному та театру оперети.

Робота з літературою і відео матеріалом використовується переважно в ході самостійних занять, як ефективна форма поліпшення якості навчання.

При організації самостійної роботи студента на засіданнях предметно-циклової комісії передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи.

Орієнтовні питання до заліку

1. Показ вправ психофізичного тренінгу.
2. Показ вправ заснованих на рухових навиках (прості, складні), постань, хода, положення тіла, жести, характер рухів.
3. Виконання завдань на ритмічний малюнок.
4. Виконання вправ на увагу в різних музичних розмірах.
5. Показ вправ на просторовий малюнок.
6. Показ вправ на удосконалювання координації.
7. Виконання тренінгу на сміливість та рішучість.
8. Виконання сценічних стрибків і сценічних падінь.
9. Показ вправ на розвиток виразності рук.
10. Виконання вправ на основі пантомімічних рухів.
11. Виконання вправ на взаємодію з предметом.
12. Показ стильової поведінки кавалерів XVI – XVII століть.
13. Показ стильової поведінки дами XVI – XVII століть.
14. Показ особливостей зовнішньої поведінки європейського дворянства XVIII ст.
15. Показ особливостей в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст.
16. Показ особливостей стильової поведінки, пластичних характеристик Західноєвропейського XIX – XX ст.
17. Виконання завдань на створення пластичних етюдів, номерів.
18. Поняття «культури руху».
19. Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця.
20. Поза як елемент пластики артиста.
21. Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух

Рекомендована література

Основна

1. Бурназова В.В. Виконавська самостійність у системі формування професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецьких дисциплін як фактор формування їх професійної самореалізації : колективна монографія/ за ред. Омельченко А.І. – Мелітополь, 2019
2. Бусол А., Бусол В., Кроншталь Г., Цебульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки студентів спеціальності акторська майстерність: Зб. наукових праць. – Вінниця, 2014
3. Бегун П.И., Шукитло Ю.А. Биомеханика: учебник для вузов. – Политехника, 2000

4. Боген М.М. Обучение к двигательным действиям. – М, 1985
5. Веремчук В.С. Основи пластичної анатомії та малюнку / В.С. Веремчук, В.О. Долгих. – К : Приватна школа, 2012
6. Вербицкая А.В. Основы сценического движения. 2 части – 1982, 1983
7. Василько В.С. Фрагменти режисури. – К : Мистецтво, 1967
8. Дрознін А.Б. Фізіологічний принцип за методикою А. Дрозніна. – 2004
9. Краткий словарь по эстетике / под ред. Овсянникова М.П., 1983
10. Карпов. Уроки сценического движения. – М, 1999
11. Козлов Н.И. Пластическая культура в создании художественного образа вокального произведения на современной эстраде: автореф. дис., 2013
12. Кох И.Э. Основы сценического движения, 2013. Ресурс по Дельсарту, 2012
13. Маркова С.В. Пластическая режиссура: проблемы формирования пластической культуры режиссёра и актёра., 2013
14. Морозов Г. В. Пластическое воспитание актёра. – М, 2003
15. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства. Поэтика мизансцены: Учебное пособие для учебных заведений культуры, - М.; 1981
16. Марков Е.В., Е.В. Этьен Декру. Теория и школа «mime ring»: Учебное пособие: СПбГАТИ, 2008
17. Немировский А.Б. Пластическая выразительность актёра. – М, 1976
18. Никитин В.П. Пластико-драма: новое направление. – М: Когито-центр, 2003
19. Падалка Г.М. Мистецтво і особистість. – Мистецтво, 2007
20. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва/теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. – К.: Освіта України, 2008
21. Пиз Алан. Язык телодвижений – СПб: Изд. дом Гутенберг, 2000
22. Ромінець В.А. Психологія творчості. – К.: Вища школа, 1971
23. Старостін Ю. Акторський тренінг: його зміст та основа. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. Карпенко-Карого, 2019: вип.2.
24. Сучасний словник – довідник з мистецтв / Науковий ред.. А.А. Лилік-Пашаєв. – М, 2000
25. Станиславский К.С. Работа актёра над собой. – М.: Худ. лит, 1938
26. Рудницька О.П. Українське мистецтво в полікультурному просторі: Навчальний посібник. – К: ЕКОсоб, 2000

Допоміжна

1. Бекина С.И., Ломова Т.П., Соковкина Е.Н. Музыка и движение, 1983
2. Голубовский Б.Т. Пластика в искусстве актёра. – М, 1986
3. Костюк О.Г. Сприймання музики і художня культура слухача. – К : Наукова думка, 1965
4. Кирилюк В.М. Дихання в хореографії . – К.: ДАКККіМ, 2009
5. Морозова Г.В. Сценический бой. – М.; 1975

6. Мотов В.В., Иванова О.А., Ланцберг Н.А. Ритмическая гимнастика. – М.: Знание, 1985
7. Побережна Г.І., Щериця Т.В. Загальна терапія музики. – К: Вища школа, 2004
8. Сосина В.Ю. Азбука ритмической гимнастики. – К : Здоровье, 1986
9. Тараканова В.К., Борецька Н.О., Тараканов С.В. Ефективність застосування хореографічних вправ в спортивній практиці/ Зб. наукових праць – К.: Вінниця, 2001

Інтернет ресурси

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення: [http:// osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/](http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/)
2. Сценічний рух – основа органічної поведінки:
[http://book.net/index.php?bid=22517&chapter= 1&= a chapter](http://book.net/index.php?bid=22517&chapter=1&=a%20chapter)
3. Основи сценічного руху: <http://bookitut.ru/Osnovy-scenicheskogo-dvizheniya.html>
4. Книги, статті, ученики по майстерству актёра, сценической речи, сценическому движению, истории театра:
<http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>
5. Н.Т. Белякова. Фигура, грація, осанка: <http://ivanstor.narod.ru/fgo/index.htm>
6. Вправи на розвиток пластичності:
<http://www.godmol.ru/sport/139-plastichnost.html>

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма пере затверджена на 20 ____/20 ____ н.р. без змін, зі змінами
(потрібно підкреслити)

(Додаток ____).

Протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ н.р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище, ініціали)

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма пере затверджена на 20 ____/20 ____ н.р. без змін, зі змінами
(потрібно підкреслити)

(Додаток ____).

Протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ н.р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище, ініціали)

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма пере затверджена на 20 ____/20 ____ н.р. без змін, зі змінами
(потрібно підкреслити)

(Додаток ____).

Протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ н.р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище, ініціали)

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма пере затверджена на 20 ____/20 ____ н.р. без змін, зі змінами
(потрібно підкреслити)

(Додаток ____).

Протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ н.р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище, ініціали)